

Ochrana přírody

Legislativa ochrany přírody a krajiny - základ péče o přírodní a životní prostředí

Zákon ČNR č. 114/1992 Sb. z 19. 2. 1992 O ochraně přírody a krajiny

Účel: Přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitosti forem života, přírodních krás a šetrnému hospodaření s přírodními zdroji.

Všechny druhy rostlin a živočichů jsou chráněny před zničením. Ohrožené a vzácné druhy jsou chráněny zvlášť. Jsou vyjmenovány ve vyhlášce MŽP ČR č. 395/1992 Sb.

Ochrana významných krajinných prvků, dřevin, jeskyní, paleontologických nálezů, celého krajinného rázu.

-

Zvláště chráněná území:

Národní park - rozsáhlá území jedinečná v národním nebo mezinárodním měřítku s málo ovlivněnými ekosystémy

Chráněná krajinná oblast - rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou a významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travnatých porostů

Národní přírodní rezervace - menší území mimořádných přírodních hodnot s významnými ekosystémy jedinečnými z národního či mezinárodního hlediska vázané na přirozený reliéf

Přírodní rezervace - menší území soustředěných přírodních hodnot s ekosystémy typickými a významnými pro příslušnou geografickou oblast

Národní přírodní památka - přírodní útvar menší rozlohy, naleziště vzácných a ohrožených druhů (nebo nerostů) ve fragmentech ekosystémů s národním nebo mezinárodním ekologickým, vědeckým, či estetickým významem (i formované člověkem)

Přírodní památka - přírodní útvar menší rozlohy, naleziště vzácných nerostů a ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů s regionálním významem

Přírodní park - ochrana krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami

NP: KRNAP, ŠUNAP, Podyjí, České Švýcarsko

CHKO: a) ochrana orografických celků pohraničních hor Šumava (63), Slavkovský les (74), Jizerské hory (67), Lužické hory (76) Orlické hory (69) Jeseníky (69), Beskydy (73), Bílé Karpaty (80) a Pálava (76).

b) b) vnitrozemských pahorkatin: Blaník (81), Křivoklátsko (78), Žďárské vrchy (70),

Blanský les (89), Železné hory (91)

c) c) krasový reliéf: Český kras (72), Moravský kras (56), České středohoří (76) a i Pálava.

d) d) česká křída se skalními městy: Labské pískovce (72), Broumovsko (91), Český ráj (55) a Kokořínsko (76)

e) e) upravená krajina české nížiny s rybníky – Třeboňsko (79)

f) f) říční fenomén s lužními lesy: Litovelské Pomoraví (90), Poodří (91) (čísla v závorce: letopočet vyhlášení)

2123 maloplošných Z-CHÚ o celkové rozloze 91 8921 ha

24 CHKO

1 040 117 ha

4 NP

119 020 ha **činí v úhrnu 15,8 % plochy ČR**

Biosférická rezervace - regiony pod patronátem UNESCO s cílem zkvalitnění způsobů ochrany – Třeboňsko (77), Křivoklátsko (78), Pálava (88), později ŠUNAP (90) s CHKO Šumava, KRNAP (92) a Bílé Karpaty (96).

Druhy rostlin a živočichů, které jsou ohrožené nebo vzácné, vědecky či kulturně velmi významné, lze vyhlásit za zvláště chráněné. Podle stupně ohrožení se dělí na **kriticky ohrožené (KO)**, **silně ohrožené (SO)** a **ohrožené (O)**. Jsou chráněny ve všech vývojových stádiích, jimi užívaná sídla a jejich biotop. Je zakázáno škodlivě zasahovat do jejich vývoje, chytat je, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrctvat. K ochraně zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů zajišťují orgány ochrany přírody záchranné programy.

Při zjištění provinění proti zákonu 114/1992 Sb. - přestupky: - menší: **do 5 000,- Kč** - větší: **do 10 000,- Kč**. Při podnikatelské činnosti jsou částky pokut až 1 milion Kč.

Příklady zvláště chráněných druhů rostlin:

Kaprad'orosty: cídivky (přeslička)(3), jazyk jelení, kyvor lékařský, plavuň, plavuníky (5), podmrsvka hadcová, sleziníky (3), vraneček - celkem 34 druhy.

Jalovec obecný nízký a tis červený z nahosemenných.

Z krytosemenných dvouděložných brambořík nachový, bříza zakrslá, dřín obecný, dřípatka horská, dub pýřitý (šípák), některé hořce, hořečky, hvozdíky, koniklece a pryskyřníky, katrán tatarský, klikva bahenní, lekníny, rosnatka okrouhlostá, stulík, třemdava bílá a některé zvonky - celkem 290 taxonů.

Z krytosemenných jednoděložných áron plamatý, bledule letní, jarní, divoké česneky (3), d'áblík bahenní, hlaváček jarní, kavylky, některé kosatce (6), ostřice (18), sítiny (6), divoké lilie, mečíky a vstavače - celkem 154 taxony.

Příklady zvláště chráněných druhů živočichů:

Bezobratlí (přibližně do 100 taxonů): perlorodka, škeble, velevrub, raci, kudlanka nábožná, mravenci (všechny druhy *Formica*), čmelák (všechny druhy), martináč hrušňový, oba druhy jasoňů a otakárků, oba druhy batolců, všechny druhy bělopásků a některé menší druhy.

Číhalka pospolitá, všechny druhy rodu svižník, krajník, třináct druhů střevlíků, potápník, drabčík (chlupatý), někteří kovařiči, krasci, chrobáci, chrousti, zdobenci, zlatohlávcí a tesařiči. Dále majky, roháč obecný, roháček, nosorožík kapucínek a páchník.

Mezi obratlovci z krhuústých a ryb (19 druhů) mihule, mník, jelec jesen, střevle, hrouzek Kesslerův, ouklejka, kapr obecný (divoká forma - sazan), oba druhy sekavců, drsků a vranek, piskoř.

Obojživelníci - všechny druhy (17) kromě s. hnědého tj. mlok, čolci, kuňky, ropuchy, rosnička, blatnice a zbývající skokani.

Plazi - všechny druhy u nás (10), tj. želva bahenní, ještěrky, slepýš křehký, všechny čtyři druhy užovky a zmije.

Ptáci (123 druhů) - potápky, kormorán, některé volavky, oba čápi, 9 druhů našich kachen (mj. čírky), mnozí dravci, kurové (5) a sovy (8). Také drop a holub doupňák, rorýs obecný, ledňáček říční, dudek chocholatý a někteří strakapoudi. Z pěvců mj. skřivan lesní, chocholouš obecný, vlašťovka obecná, břehule říční, drozd cvrčala, kos horský, slavíci, bramborničci, všichni ťuhýci, někteří strnadi a línušky, žluva hajní, ořešník, kavka a krkavec.

Savci (30 druhů) - rejsek horský a bělozubka bělobřichá. Oba vrápenci a 11 druhů netopýřů. Veverka, sysel, bobr, křeček, plší. Vydra, medvěd, vlk, kočka a rys. Los.

Chráněná území okresu Brno-město

Vlhké louky, olšiny, lužní lesy, potoky, tůňe, jezera, rybníky

PR **Černovický hájek** – 11,7 ha – lužní les

PP **Augšperský potok** – 1,8 ha – vlhké louky, vstavače

PP **Žebětínský rybník** – 4,4 ha – trdlišťe obojživelníků

PR **Babí doly** – 0,8 ha – niva s rybníčky, obojživelníci

PP **Soběšické rybníčky** – 1,3 ha – obojživelníci

PP **Holásecká jezera** – 2,2 ha – slepá ramena Svitavy, obojživelníci

PP **Rájecká tůň** – 0,3 ha – tůň v polní krajině, obojživelníci

Dubohabřiny, bučiny, humózní listnaté lesy

PR **Bosonožský hájek** – 46,8 ha – chráněné rostliny, houby

PR **Břenchák** – 28,1 ha – lesoskalní společenstva

PR **Jelení žlíbek** – 12 ha – bukový porost

PR **Krnovec** – 8,5 ha – suťový lipový les

PP **Mniší hora** – 25 ha – dubohabřina

PP **Pekárna** – 59,6 ha – dubohabrový les s bylinným podrostem

PP **Údolí Kohoutovického potoka** – 3,3 ha – údolní zářez

Lesostepi, teplomilné doubravy, světlé lesy

PP **Kůlny** – 10,4 ha – rozvolněná doubrava

PP **Velká Klajdovka** – 10,6 ha – lesostepní lada

Stepní lada, suché louky a pastviny

NPP **Stránská skála** – 16,6 ha – vápencové bradlo, teplomilná květena

PR **Kamenný vrch** – 13,9 ha – teplomilná stepní květena

PP **Bílá hora** – 0,7 ha – vápencový podklad s teplomilnou květenou

PP **Junácká louka** – 5 ha – luční společenstva

PP **Kavky** – 6,4 ha – lada s teplomilnou květenou

PP **Medlánecká skalka** – 0,3 ha – starý lom s teplomilnou květenou

PP **Medlánecké kopce** – 10,3 ha – lada s teplomilnou květenou

PP **Na skalách** – 0,7 ha – vápencový výchoz s teplomilnými rostlinami

PP **Netopýrky** – 1,9 ha – stepní lada

PP **Obřanská stráň** – 1,2 ha – stepní lada

PP **Skalky u přehrady** – 1,3 ha – skalnaté svahy s teplomilnou květenou

Geologicky významné lokality

NPP **Červený kopec** – 0,6 ha – čtvrtohorní profil spraší